

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ระบุความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในมาตรา 6 ว่า “การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” มาตรา 39 และมาตรา 40 ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา นอกจากนี้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 39 กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้แทนของสถานศึกษาทั่วไปเพื่อให้การบริหาร และการจัดการศึกษามีความอิสระ และคล่องตัวเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ

กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดมีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด 436 โรงเรียน (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2556) โดยมีสำนักการศึกษาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการนำนโยบายจากผู้บริหารระดับสูงสู่การปฏิบัติในระดับโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนอย่างยั่งยืนและเป็น การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามนโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2548 ซึ่งเป็นการดำเนินการระยะแรกที่มีความมุ่งหวังให้โรงเรียนทุกโรงเรียนของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นโรงเรียนเมืองหลวงที่มีคุณภาพมาตรฐาน นักเรียนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบ ได้แก่ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมร่วมกิจกรรมด้วยความสุข นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและช่วยเหลือชุมชนสังคม และใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้ทุกโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาในโรงเรียนตนเองเพราะมีกรอบ ทิศทางที่ชัดเจนตามมาตรฐานที่กรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดร่วมกันกำหนดขึ้น โรงเรียนจึงมีเข็มทิศในการพัฒนา อันจะทำให้ทุกโรงเรียนสามารถประกันคุณภาพการจัดการศึกษาของตนเองได้ทุกโรงเรียน และ

เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการผดุงไว้ซึ่งคุณภาพที่โรงเรียนทุกโรงเรียนควรจะเป็น
ฉะนั้นตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 เป็นต้นมาสำนักงานการศึกษาจึงได้ดำเนินโครงการประเมิน
คุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการดำเนินการประเมินในแต่ละปีการศึกษา
นั้นต้องมีการกำหนดกรอบ ประเด็นการประเมินให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ที่กรุงเทพมหานครต้อง
พัฒนาและต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการเริ่มจากประเมินตามกรอบ SMART
ดังนี้

S-Success “เรียนรู้คู่ความสำเร็จ” ด้วยการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนเต็ม
ตามศักยภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้เข้าร่วมแข่งขันทั้งระดับชาติและนานาชาติ จนประสบความสำเร็จ
ได้รับการยอมรับจากสังคม

M-Morality “เรียนรู้คู่คุณธรรม” ด้วยการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
พัฒนาด้านวินัยด้วยวิถีทางลูกเสือ จัดโรงเรียนให้เป็นวิถีพุทธวิถีธรรม ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา
คุณงามและปฏิบัติธรรม ณ ประเทศอินเดีย เนปาล ส่งเสริมกิจกรรมเงินออมในครอบครัว และน้อม
นำพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การจัดการศึกษา

A-Activities “เรียนรู้คู่กิจกรรม” ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในและนอก
ห้องเรียนจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียน โครงการห้องเรียนธรรมชาติ โรงเรียนเพื่อน
เด็กเพื่อฝึกทักษะชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชนเด็ก ค่าวิชาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้เด็ก
เป็นคนเก่งที่มีความสุข ส่งเสริมการ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมครูและนักเรียนกับประเทศญี่ปุ่น
สิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน การพัฒนาโรงเรียนด้วยระบบเครือข่ายทางการศึกษาทั้งเครือข่าย
ในสังกัดเดียวกันและต่างสังกัด การพัฒนาโรงเรียนร่วมกับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ตลอดจนส่งเสริมกีฬานักเรียนและการแสดงออกทางดนตรี นาฏศิลป์ และทัศนศิลป์ นอกจากนั้นยัง
ร่วมมือกับเอกชน

R-Relativity “เรียนรู้คู่ชุมชน” ด้วยการจัดหลักสูตรกรุงเทพศึกษาที่มีสัมพันธ์กับ
ชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เป็นประชาชนของกรุงเทพมหานครโดยสมบูรณ์ ดำเนินการ
โรงเรียนปลอดภัยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้าง
ทักษะชีวิตตามโครงการต่างๆ และกระตุ้นนักเรียนให้นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวันและช่วยเหลือชุมชน สังคมและท้องถิ่นเป็นต้น

T-Technology “เรียนรู้คู่เทคโนโลยี” ด้วยการจัดให้โรงเรียนมีห้องเรียนคอมพิวเตอร์
อย่างเพียงพอพร้อมทั้งติดตั้ง พัฒนาและให้บริการสื่อการเรียนรู้บนเครือข่ายปรับเปลี่ยนห้องสมุด
นอกจากนั้นยังพัฒนาครูผู้สอน และจัดทำจัดซื้อสื่อจัดซื้อ Notebook และเครื่องฉายภาพให้ทุก
โรงเรียนและต่อมาเมื่อโรงเรียนต้องรับการประเมินจากภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ

ประเมินคุณภาพการศึกษา การกำหนดกรอบประเด็นการประเมิน การกำหนดตัวชี้วัดเกณฑ์วิธีการ และเครื่องมือการประเมินจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้มีความเที่ยงตรง ครบคลุมได้มาตรฐาน และทันสมัยเพื่อให้ได้ผลการประเมินเชื่อถือได้มากที่สุดอีกต้องสอดคล้องกับผลการประเมิน ภายนอกอีกด้วย เพราะความสำคัญของผลการประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครนอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครได้ มาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐาน ฉะนั้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นมาจึงได้กำหนดกรอบการ ประเมินเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการศึกษา
2. องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้
3. องค์ประกอบด้านผลการเรียนรู้

การประเมิน 3 องค์ประกอบ โดยมีคะแนนการประเมินรวม 100 คะแนนผลการประเมิน 3ด้านซึ่งสรุปผลในรูปตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 สรุปผลการประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (SMART School) ปีการศึกษา 2555 ทุกสำนักงานเขต ทั้ง 3 ด้าน

รายการ	จำนวนเขต 50 เขต	ระดับผลการประเมิน				
		ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. ด้านการบริหารจัดการศึกษา	จำนวน	33	14	2	1	-
	ร้อยละ	66.00	28.00	4.00	2.00	-
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	จำนวน	-	9	28	11	2
	ร้อยละ	-	18.00	65.00	22.00	4.00
3. ด้านผลการเรียนรู้	จำนวน	37	9	4	-	-
	ร้อยละ	74.00	18.00	8.00	-	-

ที่มา : สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2555

เพื่อเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนพัฒนาการบริหารและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนประสบความสำเร็จ โรงเรียนสามารถผลคูณคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนอย่างยั่งยืน ตลอดจนสร้างสรรค์กิจกรรมทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง สำนักงานการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของโรงเรียนตามโครงการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียน

สังกัดกรุงเทพมหานครปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 อันจะทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพมาตรฐานที่ยั่งยืน

1. องค์ประกอบด้านการจัดการศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 1 ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา หมายถึง การบริหารและการปฏิบัติงานในภารกิจหลักของการบริหาร จัดการศึกษาในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ให้ครบถ้วน ถูกต้อง เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ด้านงานวิชาการ โดยมีตัวชี้วัดย่อยในการประเมิน ดังนี้

- การพัฒนาหลักสูตร
- การจัดการเรียนรู้
- การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
- การนิเทศ และกำกับติดตาม

ด้านงานงบประมาณ หมายถึง โรงเรียนมีกระบวนการบริหารงานงบประมาณที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้โดยดำเนินการในรูปคณะกรรมการคำนึงถึงการจัดลำดับความสำคัญของการใช้งบประมาณที่ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนอย่างครบถ้วนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน

ด้านงานบุคคล หมายถึง โรงเรียนมีแผนภูมิการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน บุคลากรปฏิบัติงานตรงกับความรู้อุณหภูมิและความถนัด สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรรักและศรัทธาในวิชาชีพ ทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

การบริหารงานทั่วไป หมายถึง โรงเรียนมีแผนบริหารงานทั่วไปที่ครอบคลุมภารกิจที่รับผิดชอบ มีปฏิทินปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีโครงการ/กิจกรรมที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

(1) องค์ประกอบด้านผลที่เกิดกับนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 1 นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่าน

ตัวชี้วัดที่ 2 นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดและเขียน

ตัวชี้วัดที่ 3 นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ตัวชี้วัดที่ 5 นักเรียนเป็นเด็กดี

ตัวชี้วัดที่ 6 นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์

ตัวชี้วัดที่ 7 นักเรียนมีความร่าเริงแจ่มใส ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อย่างมีความสุข

(2) องค์ประกอบด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 1 อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 2 การประกันและพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาคุณลักษณะผู้นำผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนจากเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารต่างๆ ประกอบไปด้วย เอกสารการบริหารงานโรงเรียน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เรื่องแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เรื่องผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนเพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้ ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบถึงคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้ อันจะเป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

ข้อคำถามของการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อคำถามของวิจัยดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนคุณภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ อยู่ในระดับใด
2. ผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ อยู่ในระดับใด
3. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนและผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตาม เพศ อายุ และประสบการณ์แตกต่างกันหรือไม่
4. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารกับผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน โรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้
2. ศึกษาผลการประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้
3. ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนและผลการประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารกับผลการประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยมีสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้อยู่ในระดับมาก
2. ผลการประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้อยู่ในระดับมาก
3. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตามเพศอายุประสบการณ์ในการทำงานมีความแตกต่างกัน
4. ผลการประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนของผู้บริหารสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน มีความแตกต่างกัน
5. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารกับผลการประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ มีความสัมพันธ์กันทางบวก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ตามหลักคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนมีขอบเขตการศึกษา ดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และรองผู้บริหาร 4 ฝ่าย และครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำนวน 59 โรงเรียน ประชากรมีผู้บริหาร 142 คน ครูจำนวน 1,779 คน รวมทั้งสิ้น 1,921 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและรองผู้บริหาร 4 ฝ่าย และครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำนวน 59 โรงเรียน จำนวนผู้บริหาร 142 คน ครูจำนวน 179 คน รวมผู้บริหารและครู 321 คน กำหนดขนาดโดยตารางเคร์จซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน วาโร เฟ็งสวัสดี้, 2551, หน้า 191) ที่ค่าความเชื่อมั่น 95% จำนวน 179 คน ได้กลุ่มตัวอย่างมา โดยการสุ่มแบบง่าย รวมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 321 คน

3. ขอบเขตด้านเวลาการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูคุณภาพสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้ ได้ดำเนินการวิจัยระหว่าง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

4. ด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารผู้วิจัยได้นำแนวทฤษฎีสตีอกดิลล์ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะทางกาย 2) พื้นฐานทางสังคม 3) ด้านสติปัญญาและความสามารถ 4) ด้านบุคลิกภาพ 5) ด้านคุณลักษณะที่สัมพันธ์กับงาน 6) ด้านคุณลักษณะทางสังคม ส่วนผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้ แบ่งการประเมินเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการศึกษา 2) ด้านผลที่เกิดกับนักเรียน 3) ด้านการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษาผู้วิจัยได้แบ่งด้าน 1) ตามภารกิจหลักของการบริหารโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านงานบุคคล 4) ด้านบริหารทั่วไป ดังนั้นผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานโรงเรียนผู้วิจัยจึงได้แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณลักษณะทางกาย 2) พื้นฐานทางสังคม 3) ด้านสติปัญญาและความสามารถ 4) ด้านบุคลิกภาพ 5) ด้านคุณลักษณะที่สัมพันธ์กับงาน 6) ด้านคุณลักษณะทางสังคม

5. ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรต้น (independent variables) ได้แก่ สภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบไปด้วย

5.1.1 เพศ

5.1.1.1 เพศชาย

5.1.1.2 เพศหญิง

5.1.2 อายุ

5.1.2.1 อายุ ต่ำกว่า 40 ปี

5.1.2.2 อายุ 40 ปีขึ้นไป

5.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

5.1.3.1 ต่ำกว่า 10 ปี

5.1.3.2 10 ปีขึ้นไป

5.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารกับผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนตามความคิดเห็น กมล ภูประเสริฐ (2547, หน้า 85-90) ได้แก่

คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร

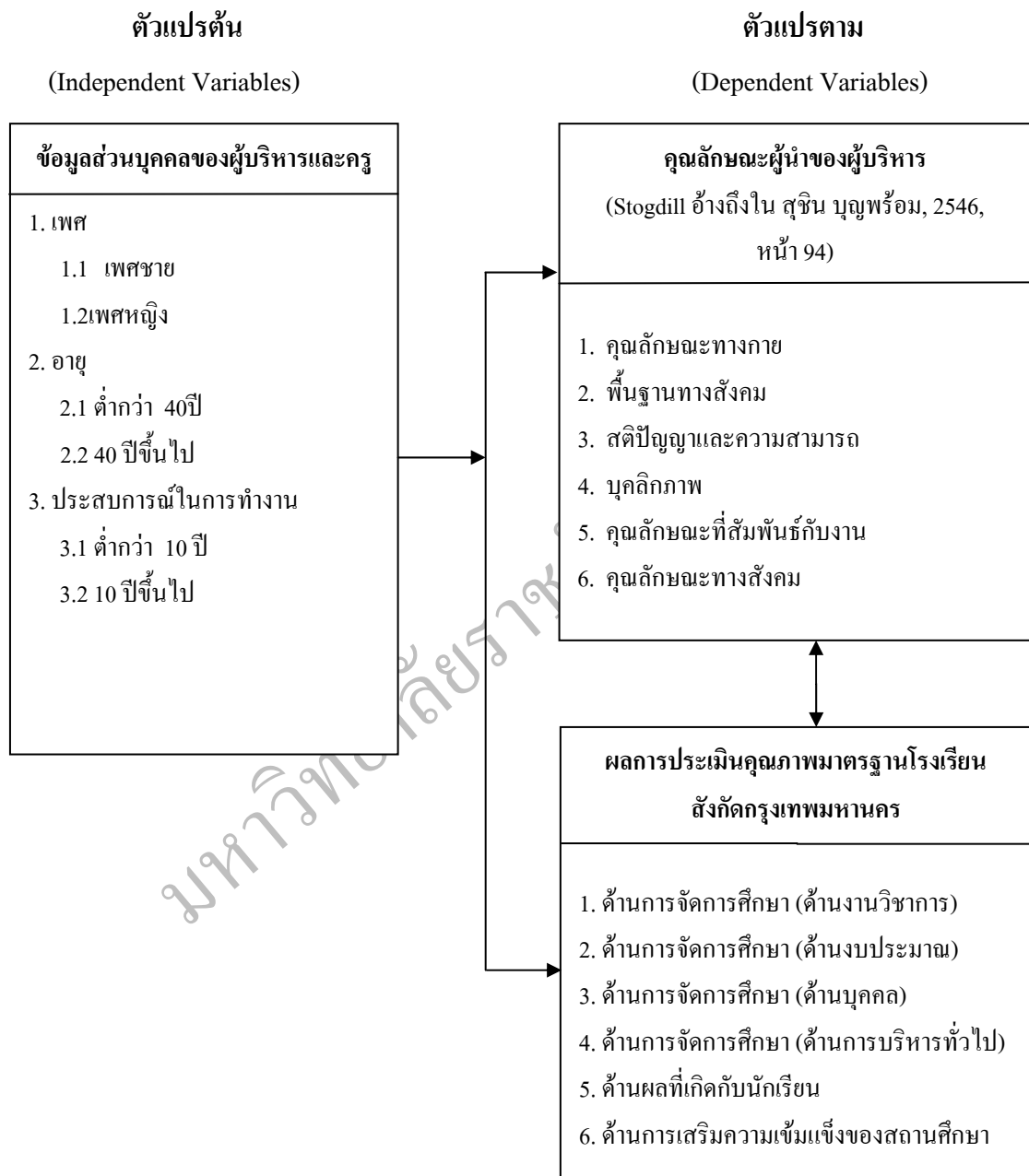
1. คุณลักษณะทางกาย
2. พื้นฐานทางสังคม
3. สถิติปัญญาและความสามารถ
4. บุคลิกภาพ
5. คุณลักษณะที่สัมพันธ์กับงาน
6. คุณลักษณะทางสังคม

ผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียน

1. ด้านการจัดการศึกษา (ด้านงานวิชาการ)
2. ด้านการจัดการศึกษา (ด้านงบประมาณ)
3. ด้านการจัดการศึกษา (ด้านบุคคล)
4. ด้านการจัดการศึกษา (ด้านการบริหารทั่วไป)
5. ด้านผลที่เกิดกับนักเรียน
6. ด้านการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นियามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยกำหนดนิยามคำศัพท์เฉพาะดังนี้

สังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีฐานะเป็นนิติบุคคล

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ หมายถึง โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 59 โรงเรียน ประกอบด้วยสำนักงานเขตดังต่อไปนี้ เขตคลองเตย 4 โรงเรียน เขตบางคอแหลม 7 โรงเรียน เขตบางนา 7 โรงเรียน เขตบางรัก 5 โรงเรียน เขตปทุมวัน 8 โรงเรียน เขตพระโขนง 4 โรงเรียน เขตยานนาวา 6 โรงเรียน เขตวัฒนา 8 โรงเรียน เขตสาทร 2 โรงเรียน เขตสวนหลวง 8 โรงเรียน

สถานภาพของผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารที่รับผิดชอบการบริหารในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้

สถานภาพครู หมายถึง ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพใต้

เพศ หมายถึง เพศของผู้บริหารและครูที่เป็น เพศชาย และเพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้บริหารและครูที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป

ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป

คุณลักษณะผู้นำ หมายถึง ลักษณะประจำตัวหรือองค์ประกอบที่สำคัญของผู้บริหารที่ทำให้มีอิทธิพลหรือมีบทบาทมากกว่าบุคคลในองค์กร จนสามารถทำให้องค์กรมีคุณภาพและประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

คุณลักษณะทางกาย หมายถึง มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงมีลักษณะท่าทางที่เหมาะสมมีการแต่งกายสะอาด สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะมีทักษะในการพูด/การสื่อสารเป็นคนกระฉับกระเฉงว่องไวมีความอ่อนโยน มีกริยาสุภาพนุ่มนวล

พื้นฐานทางสังคม หมายถึง เป็นที่นิยมของปวงชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอสมควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนมีความสามารถด้านวิชาการ เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีการศึกษาด้านการบริหาร

สติปัญญาและความสามารถเป็นผู้มีสติปัญญา หมายถึง มีความรู้ความสามารถทางการบริหารมีประสบการณ์ในการบริหารมีความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการมีความสามารถในการวิเคราะห์/พิจารณาเหตุการณ์สามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลมีวิธีดำเนินงานอย่างฉลาด

สามารถสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันสามารถมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานได้อย่างเหมาะสมมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย กฎข้อบังคับและระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

บุคลิกภาพ หมายถึง มีความเป็นผู้นำมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความรอบรู้ ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการศึกษาอยู่เสมอมีอุดมการณ์ มีความเชื่อมั่นในตนเองมีการสร้างความประทับใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องมีการควบคุมอารมณ์ได้ จิตใจมั่นคงไม่เอาแต่อารมณ์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์มีแนวคิดในการปฏิบัติงานที่ยืดหยุ่นและกว้างไกลมีการจัดระบบการทำงานที่เป็นแบบอย่างกับผู้ร่วมงานมีความประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน

คุณลักษณะที่สัมพันธ์กับงาน หมายถึง มีคุณธรรมสูงมีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีความขยันอดทน อุทิศเวลาให้กับงานมีจิตสำนึกมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานมีความตระหนักและกระตือรือร้นในการพัฒนาโรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายแก้ปัญหาอุปสรรคด้วยความรอบคอบมีการติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ

คุณลักษณะทางสังคม หมายถึง มีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถวางตนได้อย่างเหมาะสมมีลักษณะเป็นมิตร เป็นกันเองและเข้ากับผู้ร่วมงานได้มีความสามารถในการเข้าสังคมมีเกียรติเป็นที่ยกย่องของบุคคลอื่นมีการให้เกียรติผู้ร่วมงานลดความขัดแย้งโดยวิธีประนีประนอมมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้ผู้ร่วมงานเสมอมีความสามารถในการโน้มน้าวผู้ร่วมงานให้ร่วมมือปฏิบัติงานจนสำเร็จมีความเป็นประชาธิปไตยมีความยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวม

ผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง การตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของแต่ละหน่วยงาน ที่กระทำโดยบุคคลในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนการปฏิบัติงานของหน่วยงานมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานที่ต้องทำอย่างมีระบบและต่อเนื่องตามกรอบแนวคิดของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ด้านการจัดการศึกษาด้านผลที่เกิดกับนักเรียนด้านการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา

ด้านการจัดการศึกษา หมายถึง การบริหารงานในสถานศึกษาได้แบ่งเป็น 4 ด้านดังนี้

ด้านงานวิชาการ หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและท้องถิ่นหลักสูตรสถานศึกษาได้รับการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่องหน่วยการเรียนรู้ตอบสนองหลักสูตรแกนกลางได้อย่างครบถ้วนแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดกิจกรรม

การเรียนรู้ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้แผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงการนำผลการตรวจสอบและประเมินไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ด้านงบประมาณ หมายถึง โรงเรียนมีกระบวนการบริหารงานประมาณที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ใช้งบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์กำหนดเวลาใช้งบประมาณที่ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนอย่างครบถ้วนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน

ด้านบุคคล หมายถึง โรงเรียนมีแผนภูมิการจํอองค์กร โครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนบุคลากรปฏิบัติงานตรงกับความรูความสามารถและความถนัด การพัฒนาบุคลากรตอบสนองความต้องการของบุคลากรบุคลากรรักและศรัทธาในวิชาชีพบุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง โรงเรียนมีแผนบริหารงานทั่วไปที่ครอบคลุมภารกิจที่รับผิดชอบ ปฏิทินปฏิบัติงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมีความชัดเจน มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ภายในโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้

ด้านผลที่เกิดกับนักเรียน หมายถึง นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านมีความสามารถด้านการคิดและเขียนมีการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามหลักสูตรนักเรียนเป็นเด็กดีมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มีความร่าเริง แจ่มใส ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อย่างมีความสุข

ด้านการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา หมายถึง มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของผู้เรียน มีคุณลักษณะตามปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจตามที่สถานศึกษากำหนดมีโครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ได้รับการยอมรับ ยกย่องเป็นอย่างปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อน อัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์จากภายในหรือนอกสถานที่สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวิทยากรมาช่วยสอนให้ความรู้กับครูหรือนักเรียนการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมเพื่อพิจารณาในการวางแผนการศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารที่สอดคล้องและเป็นไปตามผลการประเมินคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป
2. นำข้อมูลที่จะได้มาปรับใช้เป็นสารสนเทศตามเกณฑ์และตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายในจากต้นสังกัดต่อไป
3. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใช้ในการบริหารตนเอง และบริหารสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี